

editörden

Merhaba **eskireni** Dostları,

Dergimiz, "Liberalizm eleştirilerinden oluşan" yeni bir dosya ile sizleri sayfalarına davet etmektedir. Modernliğin ürettiği ideolojiler; insanlığa ümit olma özelliklerini bir bir kaybederken geride en iddialı anlayış liberalizm kalmaktadır. Fakat onun da insanlara bir ideoloji, bir dünya görüşü sunmaktan ziyade kapitalizme yeni bir yüz kazandırma girişimi olduğu çokça dillendirilmektedir. Emperyalist geçmişinin sermayesini sırtında taşıyan bu neokapitalizm; evrene, insana, topluma ve hayatın geneline ait felsefesinde ciddi bir kırılma yaşanmadan getireceği önerilere karşı insanların kuşkuyla yaklaşmasından daha doğal bir şey olamaz. Gücün devletleri ve toplumları şekillendirdiği bir dünyada, adil bir toplumsal barış sağlama önerisini devletin alacağı vergiye indirgeyen bu temel yaklaşım, işçiyle işveren arasındaki ilişkiyi serbest piyasa, serbest rekabet gibi söylemlerle sağlayabileceğini ummaktadır. Dillendirdiği bireysel özgürlük, yaşama hakkı, çalışma hakkı gibi insan hakları söylemi, toplum kesimlerince kuşkuyla karşılanmakta ve bu ideolojinin insan tabiatına uygun düşüp düşmediği noktasında eleştirilmektedir. Bu nedenle de daha kuşatıcı bir dünya görüşünü, insan ve hayat felsefesini kapsayan, içinde kutsalı barındıran bir değerler sisteminin parçası olmadığı sürece bu kuşkuların devam etmesine rıza göstermek zorundadır.

Bu yönüyle liberalizmin arka planı tutarsız bir görüntü çizmekte ve ciddi sorunlar barındırmaktadır. Temel hedefi daha çok bireysel kazanç, daha çok bireysel mutluluk ve haz temin etmek olan bir liberalin ele geçirdiği ulusal ve küresel sermayeyi kontrol etmeyi düşünmesini beklemek biraz safdillik olur. Çünkü hiçbir insan melek değildir. Gücün ve dolayısıyla sermayenin aracı haline gelen devletlerle ulusal ve küresel barış nasıl sağlayacağı, gücünün güçsüzü ezmesini nasıl önleyeceği noktasında liberallerin herhangi bir öngörüsünün olduğunu bilmiyoruz. Devletin düzmece kutsallarını eleştireyim derken devleti bütün kutsal değerlerden soyutlamayı düşünmekte ve insan hakları gibi, yaşama hakkı gibi en önemli değerleri kutsal düşünceyle temellendirme gereği duymamaktadır. Dahası, kutsalı olan bir toplumun kutsalsız bir devlet oluşturmasını öngörürken devletin toplumu dönüştürebileceğini ve toplumun kutsalını zaman içinde öldürebileceğini öngörememektedir. Böylesi seküler bir devlet, seküler dünya görüşüne inanan bir liberal için gerçekten ideal görünebilir.

Paranın ve devletin dini olmaz söyleminin göz ardı ettiği en önemli nokta, kutsala inanan bir toplumun kurduğu en önemli kurumun neden kutsaldan arınmak zorunda olduğudur. Sanırsanız bunun sebebi, insan doğasına yabancılaşmış muharref kutsalların devleti yanlış sonuçlara götürmesi sonucu icad edilen laiklik türü suni kutsallara aşırı güvendir. Yani gayri meşru çocukları muhatap kabul etmeyen batıl Roma Dini'nin, Roma Devleti'ni vatandaşıyla karşı karşıya getirme çelişkisine çözüm üretmek için bulunan laikliği eleştirilemez bir kutsal, devletin ayrılmaz parçası olarak görme yanlısı en libarel çelişki olmalıdır. Devletin bütün kutsallara eşit mesafede olması öngörüsünün "Kutsalın iyisi kötüsü olmaz!" anlamına gelebileceğini ve bunun "kutsalın" bizatihi kendisine haksızlık olabileceğini anlamak istememektedirler. Azınlıkların dini özgürlüklerini sağlamak isterken kutsalın bütünüyle kovulmasına gözü kapalı amin demektedirler. Liberallerin bu tutumu, başkasının kutsalının yanlış olduğunu bile yaşamasına müsaade edebilen İslam gibi mutlak bir kutsalın varlığından habersiz olduklarını göstermektedir. Kanaatimizce liberalizmin anlaşılmaya, bunun için de eleştirilmeye ihtiyacının olduğu açıktır. Değerli yazarlarımızın değerlendirmelerinden oluşan ilgiyle okuyacağınız bir dosyayla karşılaşacağınızı umuyoruz. Katılımda bulunan bütün üstadlarımıza teşekkür ediyor, **"Tanrı İnsan İlişkisi"**ni konu alan gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle selam ve saygılar sunuyoruz. ■

Gürbüz DENİZ